

**Wyrok Sądu Najwyższego z dnia z 8 czerwca 1937 r.
Izba II karna
sygn. 2 K. 672/37**

Teza

1. Istotnym warunkiem pomocnictwa fizycznego i podżegania do takiego pomocnictwa jest istnienie u ewentualnego sprawcy zamiaru dokonania przestępstwa.
2. W braku zamiaru dokonania przestępstwa u sprawcy, współsprawstwo może się wyrażać jedynie w podżeganiu, które ten zamiar ma wywołać lub w pomocnictwie psychicznym, gdy pomocnik słowem (np. przyrzekaniem pomocy po popełnieniu przestępstwa) skłania wahającego się jeszcze sprawcę do popełnienia przestępstwa.

Uzasadnienie

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji Pawła i Andrzeja F. osk. z art. 225 k.k., założonej od wyroku Sądu Okręgowego w Stryju z 17 lutego 1937 r.,

a) na mocy art. 529 k.p.k. kasację oskarżonego oddalił,

b) na mocy art. 529, 516 lit. a, 535 i 581 k.p.k. zaskarżony wyrok w części skazującej Andrzeja F. za zbrodnię z art. 26, 27, 225 § 1 uchylił i tegoż oskarżonego Andrzeja F. z oskarżenia o tę zbrodnię w ten sposób popełnioną, iż oskarżony w styczniu 1936 r. w Dobrowlanach nakłonił Andrzeja K. do udzielenia mu pomocy przy dokonaniu przestępstwa w ten sposób, że zwrócił się do niego o wystaranie się o broń palną, z której by mógł zabić Annę F. – uniewinnił.

Kasacja oskarżonych Pawła F. i Andrzeja F. zarzuca a) obrazę art. 9 w związku z art. 31 k.p.k. z powodu nieprzyjęcia zgłoszonych przez obrońcę dowodów z przesłuchania 1. świadków Anny F., Sieńki D., Marty M. na okoliczność, że pokrzywdzona przychodziła do Stefana F. i nawet u niego spała; 2) świadka Nykoły Ch. celem stwierdzenia, że dziecko było zaraz po zejściu całkiem mokre i widocznie nacierane, tudzież, że u pokrzywdzonej był bardzo zły pies, który byłby przy zejściu obcego człowieka czekał; 3) tego świadka i Iwana Sz. celem stwierdzenia, że Jewdocha H. przyznała wobec nich, że w krytycznym czasie nikogo koło dziecka nie widziała; 4) Wasyla J. na okoliczność, że Piotr F. po swoim przesłuchaniu w Sądzie opowiadał świadkowi, że ma wiadomości od swego syna Stefana F., iż Anna F. ofiarowała mu 50 zł za fałszywe zeznania przeciw Andrzejowi F. w tej sprawie; 5) Anny L., Włodzimierza i Anny F. na okoliczność, że Stefan F. zaraz po przesłuchaniu go przez sędziego śledczego opowiadał świadkom, iż Anna F. namawiała go by zeznawał przeciw Andrzejowi F. „za rewolwer i karabin” i obiecywała mu za to 50 zł; 6) Dymytra S. i Hrynia S. na okoliczność, że Andrzej K. odnosił się i odnosi wrogo do Andrzeja F. ponieważ tenże doniósł świadkom, że K. zabił ich łoszę, 7) Osypa S. na fakt, że Andrzej K. żywi żywiołową nienawiść do oskarżonego Andrzeja F. i zmyślił fakty, będące podstawą oskarżenia w niniejszej sprawie, z powodu posądzenia przez Andrzeja F.

Andrzeja K. o otrucie klaczy świadka, b) obrazę art. 432 § 1 k.p.k. z powodu niewyjaśnienia przysięgłym przez przewodniczącego znaczenia przepisu art. 225 § 1 k.k., c) obrazę art. 369 lit a) i 368 lit. c) k.p.k. z powodu niepodania w sentencji wyroku odnośnie do oskarżonego Pawła F. ani miejsca popełnienia czynu i sposobu jego dokonania, d) nieprawidłowe zastosowanie ustawy przy wymierzeniu kary odnośnie do oskarżonego Andrzeja F. z powodu niezastosowania § 2 art. 29 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

I. Kasacja Pawła F. jest niezasadna.

1. Zarzut określony wyżej pod a) o ile uczyniony został przez oskarżonego Pawła F., jest bezpodstawny, dlatego, gdyż oskarżony żali się z powodu odrzucenia zgłoszonych przez jego obrońcę dowodów, mimo że Trybunał Sądu Przysięgłych dowody, jako objęte ustępami I i II postanowienia z 11 lutego 1937 r., dopuścił postanowieniem powziętym podczas rozprawy, a dowodów tych nie przeprowadził z powodu ich cofnięcia przez obrońcę oskarżonego. Zarzut odrzucenia tych dowodów nie służy oskarżonemu w myśl art. 523 k.p.k., protokół, bowiem rozprawy stwierdza, że pominięcie tych dowodów nastąpiło za wyraźną zgodą obrońcy oskarżonego, czego zresztą oskarżony także w swym piśmie, w którym domaga się sprostowania protokołu rozprawy, nie kwestionuje, twierdząc, że nie zgodził się na pominięcie dowodów przez Sąd odrzuconych. Poza tym wniosek o sprostowanie protokołu oddalony został przez Sąd wyrokujący jako niezasadny, rozstrzygającą, zatem dla oceny będącego w mowie zarzutu jest treść protokołu rozprawy, jako wyłączny dowód zachowania form postępowania (art. 238 k.p.k.).

2. Bezzasadnym okazał się również zarzut rzekomej obrazy art. 432 § 1 k.p.k. przez niewyjaśnienie przysięgłym znaczenia art. 225 k.k., twierdzenia, bowiem kasacji, na których zarzut ten się opiera, są sprzeczne tak z protokołem rozprawy, jak z treścią postanowienia z 15 marca 1937 r., którym oddalono wniosek obrońców oskarżonych o sprostowanie w tym względzie protokołu rozprawy.

3. Zarzut niewskazania w sentencji wyroku miejsca popełnienia przez oskarżonego Pawła F. przypisanego mu czynu nie jest ścisły, w rzeczywistości, bowiem miejsce popełnienia czynu (Hruszów) sentencja wyroku podaje, natomiast zarzut nieokreślenia sposobu dokonania tego przestępstwa jest o tyle słuszny, iż rzeczywiście w sentencji wyroku nie skonkretyzowano należycie działania, jakiego oskarżony użył dla spowodowania zamierzonego przez siebie skutku przestępnego, uchybienie to nie może być jednak uznane za dostateczny powód uchylenia wyroku, brak bowiem podstawy do przyjęcia, iż uchybienie to mogło mieć wpływ na treść wyroku (art. 515 k.p.k.), warunki zaś z art. 514 lit. f) k.p.k. w danym wypadku nie zachodzą.

Z tych powodów Sąd Najwyższy kasację oskarżonego Pawła F. n mocy art. 529 k.p.k., jako nieuzasadnioną oddalił.

II. Przy sposobności badania kasacji oskarżonego Andrzeja F. okazało się, iż w przypisanym mu czynie nie ma znamion przestępstwa, gdyż zaskarżony wyrok uznaje oskarżonego winnym podżegania Andrzeja K. do udzielenia oskarżonemu pomocy fizycznej (dostarczenie broni) do zabicia Anny F., mimo że przytoczony

w sentencji stan rzeczy, który ma substancjonować znamiona tego przestępstwa, nie ustala, by u oskarżonego istniał zamiar popełnienia tego przestępstwa.

Aczkolwiek podżeganie i pomocnictwo według zasady wyrażonej w art. 28 k.k. z r. 1932 ma charakter samoistny niezależny od działania sprawcy, to jednak z istoty drugorzędnej roli, jaką pomocnik fizyczny odgrywa w stosunku do sprawcy wynika, iż istotnym warunkiem pomocnictwa fizycznego jest istnienie u ewentualnego sprawcy zamiaru dokonania przestępstwa. W braku takiego zamiaru można mówić o podżeganiu, które ten zamiar ma wywołać lub o pomocnictwie psychicznym, gdy pomocnik słowem (np. przyrzeczeniem pomocy po popełnieniu przestępstwa) skłania wahającego się jeszcze sprawcę do popełnienia przestępstwa (art. 27 k.k.)

Wypływa z tego dalszy wniosek, że podżeganie do pomocnictwa fizycznego jest możliwe w tych warunkach, gdy sprawca nosi się z zamiarem popełnienia przestępstwa. Tam gdzie takiego zamiaru nie ma, tam skierowane do pewnej osoby podżeganie do dostarczenia narzędzi, które służyć mogą do popełnienia przestępstwa, nie będzie podżeganiem do udzielenia pomocy do przestępstwa, skoro działanie samego pomocnika nie byłoby jeszcze przestępstwem.

Oskarżony według sentencji zaskarżonego wyroku, jedynie decydującej, gdyż w wyroku Sądu Przysięgłych z natury brak uzasadnienia orzeczenia o winie – nakłaniał Andrzeja K. do udzielenia mu pomocy przy dokonaniu przestępstwa w ten sposób, że zwrócił się do niego o wystaranie się o broń palną, z której mógł by zabić Annę F. Treść sentencji (a także wyroku) nie zawiera stwierdzenia, że Andrzej F. miał już zamiar pozbawienia życia Anny F., wyrażenie, bowiem „broń, z której by mógł zabić”, określa tylko stan możliwości, który nie pokrywa się jeszcze z istnieniem zamiaru popełnienia przestępstwa. W ten sposób w czynie oskarżonego według jego zamiaru (art. 28 k.k.) mieściłoby się podżeganie do wykonania czynności, która poprzedzałaby zamiar pozbawienia życia Anny F., oskarżony, bowiem otrzymawszy broń mógł ten zamiar powziąć, a mógł go także nie powziąć.

Gdy zatem w działaniu oskarżonego brak znamion przestępstwa – Sąd Najwyższy odnośną część wyroku uchylił i oskarżonego Andrzeja F. z oskarżenia uniewinnił.

III. Wobec uniewinnienia Andrzeja F. omówienie zarzutów jego kasacji jest zbędne.

[Cytowane artykuły: 26 k.k., 27 k.k., art. 28 k.k., 29 § 2 k.k., 225 k.k., 238 k.p.k., 368 lit. c k.p.k., 369 lit. a k.p.k., 432 § 1 k.p.k., 514 lit. f k.p.k., 515 k.p.k., 516 lit. a k.p.k., 529 k.p.k., 535 k.p.k., 581 k.p.k.]